

Prof. dr hab. med. Paweł Stręk
Katedra Otolaryngologii
Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego
ul. Śniadeckich 2
31-501 Kraków

OCENA

**Rozprawy doktorskiej lek. med. Justyny Dąbrowskiej-Bień z Kliniki Oto-Ryń-
Laryngochirurgii Światowego Centrum Słuchu Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w
Warszawie pod tytułem:**

**„Zastosowanie Skali Oceny Objawów Niedrożności Nosa jako nowego narzędzia do
badania jakości życia w procedurach rynologicznych”.**

Przedstawiona mi do recenzji praca doktorska pt.: **„Zastosowanie Skali Oceny
Objawów Niedrożności Nosa jako nowego narzędzia do badania jakości życia
w procedurach rynologicznych”** porusza aktualny i społecznie ważny problem jakim jest
subiektywne poczucie zadowolenia chorego po operacji rynologicznej.

Skala Oceny Objawów Niedrożności Nosa (NOSE) jest kwestionariuszem
wypełnianym przez pacjentów przed i/lub po leczeniu chirurgicznym. Została ona opracowana
przez zespół ekspertów z USA w 2004 roku, a następnie przetłumaczona na wiele języków.

W związku z rosnącą świadomością pacjentów ich wymagania odnośnie proponowanych im,
a następnie wykonywanych procedur chirurgicznych, są coraz bardziej istotne. Do
najczęstszych przyczyn niedrożności nosa należą: skrzywienie przegrody nosa, alergiczny
nieżyt nosa i zapalenie zatok przynosowych. Pacjenci decydujący się na zabieg operacyjny
którego celem ma być poprawa drożności nosa, decyzję swoją podejmują głównie aby
uzyskać poprawę jakości swojego życia.

Pomimo iż istnieje wiele badań pozwalających na obiektywną ocenę stopnia niedrożności
nosa takich jak: rynomanometria, rynometria akustyczna, szczytowy przepływ przez nos czy
też tomografia komputerowa to wyniki tych badań jak również ocena wykonywana przez
lekarza na podstawie badania endoskopowego czy też fiberoskopii nie zawsze są zgodne
z subiektywną oceną drożności nosa dokonywaną przez pacjenta.

Dlatego też Skala Oceny Objawów Niedrożności Nosa będąca wystandaryzowanym narzędziem pozwala nie tylko oceniać wyniki procedur rynologicznych i porównywać te wyniki uzyskane poprzez różne ośrodki zgodnie z zasadami medycyny opartej na faktach, ale także pozwala uzyskać istotne dane mogące być wykorzystane podczas dialogu z chorymi.

Dlatego też należy podkreślić znaczenie podjęcia przez lek. med. Justynę Dąbrowską-Bień badań nad tym zagadnieniem gdyż tylko zastosowanie jednolitych wystandaryzowanych kryteriów pozwala na obiektywną ocenę wyników operacji rynologicznych których celem jest poprawa drożności nosa jak również umożliwia prawidłową kwalifikację chorych do tych operacji.

Cel pracy oceniam jako godny realizacji, kierunek badań słusznie wybrany, a stosowana metodyka jest całkowicie wiarygodna.

Rozprawa liczy 47 stron maszynopisu, składa się z 12 rozdziałów, jest starannie zaplanowana i w swym typowym układzie logicznie przeprowadzona. Projekt został oceniony przez Komisję Bioetyczną przy Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie która wydała zgodę na przeprowadzenie badań.

We **wstępie** autorka przedstawia charakterystykę narzędzia jakim jest Skala Oceny Objawów Niedrożności Nosa, historię jego powstania oraz zastosowanie w rynologii i rynchirurgii a także porównuje z innymi kwestionariuszami o podobnym zastosowaniu tj.: SNOT-22 i SNOT-23.

Cele pracy, główny i szczegółowy, zostały przedstawione jasno, a ich realizacja miała miejsce podczas zaplanowanych przez autorkę badań i stała się podstawą pracy doktorskiej.

W rozdziale „**Material**” doktorantka przedstawia grupy chorych którzy byli badani przy użyciu Skali Oceny Objawów Niedrożności Nosa. Były to grupy: 2784 pacjentów u których wykonano septoplastykę, 2855 u których wykonano jednocześnie septoplastykę i konchoplastykę, 51 chorych którzy zgłosili się z objawami niedrożności nosa celem leczenia operacyjnego oraz 51 pacjentów którzy zgłosili się do przychodni otorynolaryngologicznej z powodów innych niż dolegliwości ze strony nosa i zatok przynosowych. Ci ostatni stanowili grupę kontrolną. Szczegółowe charakterystyki grup zawarte są w publikacjach wchodzących w skład dzieła będącego podstawą do ubiegania się o tytuł doktora nauk medycznych.

Rozdział „**Metody**” zawiera informacje dotyczące akceptacji badania przez Komisję Bioetyczną przy Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu oraz zgodę autora kwestionariusza na wykonanie jego polskiej adaptacji. Uzupełnieniem tego rozdziału jest Ryc.2. przedstawiająca budowę Skali Oceny Objawów Niedrożności Nosa.

„Wyniki i omówienie” są tą częścią dysertacji doktorskiej **lek. med. Justyny Dąbrowskiej-Bień** gdzie znajdujemy potwierdzenie rzetelności, trafności, powtarzalności i responsywności skali NOSE. Wyniki uzyskane przez autorkę zostały sprawdzone metodami statystycznymi. Polska wersja skali NOSE cechuje się podobnymi właściwościami psychometrycznymi jak wersja oryginalna. Dodatkowo potwierdzono korelacje oceny drożności nosa przez pacjenta w Skali NOSE i VAS.

Polskojęzyczna wersja kwestionariusza NOSE jest krótka, dobrze odbierana przez pacjenta, pomocna podczas kwalifikacji do septoplastyki, septokonchoplastyki i septotynoplastyki. Ułatwia komunikację między lekarzem i pacjentem, pomaga w zrozumieniu oczekiwań pacjenta, a także umożliwia ocenę wyników leczenia i satysfakcji pacjenta.

Wnioski odpowiadają celom pracy, są ważkie z klinicznego punktu widzenia, a także istotne dla rynchirurgów praktyków.

Dysertację kończą **streszczenia w języku polskim i angielskim**, a także starannie dobrane **piśminnictwo**.

Kolejny rozdział to: **Publikacje składające się na dzieło będące podstawą do ubiegania się o tytuł doktora nauk medycznych** zawierający 3 prace zbiorowego autorstwa w których doktorantka była pierwszym autorem. Prace te opublikowane w Medical Science Monitor, Rhinology i Nowej Audiofonologii są podstawą ocenianej dysertacji doktorskiej. Publikacje te mają one łączną punktację IF=3,44 oraz MNiSzW=48.

Ostatnie dwa rozdziały zawierają: **Opinię Komisji Bioetycznej przy Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie** oraz **oświadczenia doktorantki o własnym wkładzie w publikacje oraz oświadczenia współautorów o wkładzie własnym w publikacje**.

Reasumując, praca doktorska **lek. med. Justyny Dąbrowskiej-Bień** jest wartościowa w zakresie podjętego tematu badań, przydatna klinicznie a także poprawnie zredagowana zarówno pod względem literackim jak i graficznym.

Dlatego też mam zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie II Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego **wniosek o dopuszczenie lek. med. Justyny Dąbrowskiej-Bień** do dalszych etapów przewodu doktorskiego gdyż,

„Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art.13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.)”. jednocześnie postulując wyróżnienie przedstawionej mi do recenzji rozprawy doktorskiej.

Prof. dr hab. med. Paweł Stręk

